

Nuda ve škole

Mgr. Kateřina Kubíková, Ph.D.

DOBRÁ PRAXE 2019
23. – 24. 10. 2019 Plzeň

Konference je realizována v rámci projektu „Vzděláním k úspěchu bez bariér“ reg. číslo CZ.02.3.62/0.0/0.0/16_037/0003942 a je financována z prostředků EU.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Výzkum, vývoj a vzdělávání

Nuda ve škole

- Škola je v současné době pod drobnohledem veřejnosti a často nelítostně kritizována. Jedním z nejčastějších kritickým sloganem je

ŠKOLA = NUDA

Co je to nuda?

- Frustrace potřeb poznávacích, kdy podněty, které na žáka působí, mají nevalný vliv na jeho touhu poznávat.
- Nedostatek zájmu a energie se pro něco „nadchnout“ – nuda tedy není stav, kdy *není co dělat*.

Kdo se ve škole nudí?

- Žáci nadprůměrní – „nudím, se když stále všechno dokola opakujeme...“
- Žáci podprůměrní a průměrní – „nudím se, protože mi to nejde a nerozumím tomu...“

Nudit se ve škole může vlastně každý.

Jak často se žáci nudí?

Výsledky výzkumu

- Nejčastěji se děti nudí v předmětech Fyzika a Občanská výchova.
- Nejméně často v matematice a v českém jazyce.
- Více se nudí chlapci než dívky.

Kdo za nudu může?

1. Jednotvárnost vyučovacích hodin – zdrojem je zde učitel a monotónnost jeho projevu, jednotvárnost obsahu výuky a nenápaditost v metodách a v organizaci výuky.
2. Vnímaná neužitečnost předmětu nebo látky – zdrojem je žák, který je přesvědčen o neužitečnosti probírané látky. (Proč se to mám učit, k čemu mi to bude?)

Oba zdroje ukazují, že slabě vnímaná hodnota a kvalita vyučování má vliv na vnitřní napětí žáků, které vede ke snaze *nudu zahnat*.

Jak hodnotí zdroje nudy žáci?

Protikladně 😊

- Moc píšeme x málo píšeme.
- Učitel moc vysvětluje x málo vysvětluje.
- Učitel moc zkouší x málo zkouší.
- Učitel se věnuje chytrým x věnuje se jen slabším.
- Učitel vykládá rychle x pomalu.
- Ve škole je moc práce x málo práce.
- Za nudu si můžu sama (nedávám pozor).
- To co nás učí, nám bude v životě k ničemu.

Jak se nuda projevuje?

1. Rozptýlená aktivita

- Kreslení z nudy – děti kreslí po všem: sešity, lavice, knížky, ruce, vybarvují nadpisy.
- Hraní – hry s mobilem; s tužkou; hry, které znáte z dětství (lodě, piškvorky, území ...).
- Povídání.
- Koukání z okna – „... koukám z okna nebo do blba...“
- Dopisování.

Jak se nuda projevuje?

Stažení se do sebe

- Ne tak časté.
- Děti se uchylují ke snění, plánují, co budou dělat odpoledne, o prázdninách, vzpomínají na svého kamaráda, mazlíčka nebo jen tak přemýšlí o *blbostech*.

Jak se nuda projevuje?

Agresivní reakce

Vždycky zaměřená proti učiteli, který je vnímán jako zdroj nudy.

- **Přímé projevy nepřátelství** – provokace, vyrušování, vyluzování různých zvuků.
- **Skryté strategie** – ignorace učitele, předstírání spánku, znuděný výraz, skákání do řeči, odchody na toaletu ...apod.
- **Účinná zbraň proti učiteli** – schválně ruší a devastují hodinu, aby byla nějaká zábava.

Nuda jako virus.

Nuda má interakční dimenzi.

- Přenáší se z žáků na žáky.
- Přenáší se z žáků na učitele.
- Přenáší se z učitele na žáky.
- Přenáší se z hodiny na hodinu.

Škola hrou jako prevence nudy?

- V poslední době se objevuje ve škole zajímavý paradox – ačkoli je využívání výukových metod a organizačních forem pestřejší, prožitků nudy přibývá.
- Děti očekávají, že budou učitelem *baveni* (výuka má být zábavná, učitel má dělat výuku zábavnou, učitel nás musí zaujmout)
- Nezáměrné učení jako dominantní činnost.
- Nezáměrné učení a očekávání, že budu baven, vytváří z dětí *pasivní statisty*.

Školní práce a praktická využitelnost v životě

- Riziko zjednodušeného pojetí školní práce pouze na praktické využití v životě.
- Škola učí dítě systematicky rozvíjet osobnost.
- Škola učí formalizovat a třídit poznatky.
- Škola by měla učit rozvoji kritického myšlení a pěstovat vůli k dosahování stanovených cílů.
- Zvýrazňování užitečnosti pro život (k čemu mi to bude) snižuje rádius objevení hlubšího smyslu a rozšiřuje prostor pro nudu.
- Rozptyluje soustředění a zpětně snižuje možnost najít smysl v učení.

Jak zabránit nudě?

Neexistuje přesný návod, spíše doporučení:

- Motivovat můžete pouze skrze vlastní motivaci.
- Stimulujte poznávací potřeby žáků.
- Sledujte kvalitu svého projevu, zejména dávejte pozor na paralingvistické charakteristiky projevu (parazitní slova, výška hlasu, monotonie atd.).
- Využívejte možnosti problémové výuky.
- Dbejte na to, abyste se nestali jedinými aktéry výuky – učitel jako **bavič** a žák jako **divák**.
- *Vyvarujte se škodlivého miniscénáře: **Moje výuka musí být zábavná.***

Závěrem

- Objevení smyslu učení nemůžeme žákům darovat, radost a touhu objevovat musí najít každý sám.
- Učitelé mohou pouze napomoci svojí prací tak, že každému svému žákovi rozsvítí baterku, aby jim pomohli najít si svoji vlastní cestu k poznání a tím i nástroj, jak se nudou vyrovnat, aby se nestala životním stylem.